

V. ЗАУВАЖЕННЯ І ПРОПОЗИЦІЇ ДО ЗАКОНОПРОЕКТУ

Зауваження і пропозиції кафедри кримінального процесу та криміналістики Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо відповідальності за порушення законодавства у сфері громадянства» (реєстр. № 6372), поданий Президентом України Зеленським В.О. (За запитом Голови Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України Іонушаса С.К.)

Відповідно до вищенаведеного законопроекту пропонується:

1) передбачити адміністративну відповідальність за несвоєчасне подання суб'єктом декларування декларації про наявність (відсутність) громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав), про перебування (неперебування) в процедурі набуття (припинення) громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав), про подання документів для набуття громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав) та неподання суб'єктом декларування декларації про наявність (відсутність) громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав), про перебування (неперебування) в процедурі набуття (припинення) громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав), про подання документів для набуття громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав);

2) встановити кримінальну відповідальність за умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей про наявність (відсутність) громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав) або про перебування (неперебування) в процедурі набуття (припинення) громадянства (підданства), або про подання документів для набуття громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав) до декларації, передбаченої Законом України «Про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства»;

3) досудове розслідування за декларування недостовірної інформації стосовно громадянства здійснюватимуть слідчі органів безпеки.

В цілому позитивно оцінюючи проекту Закону (реєстр. № 6372) слід звернути увагу на положення, які суперечать чинному Кримінальному процесуальному кодексу України в частині підслідності даного кримінального правопорушення слідчим органам безпеки.

Відповідно до примітки статті 366–4 проекту Закону (реєстр. № 6372) суб'єктом декларування є особи, які відповідно до частин першої та другої статті 3 Закону України «Про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства» зобов'язані подавати декларацію про наявність (відсутність) громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав), про перебування (неперебування) в процедурі набуття (припинення) громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав), про подання документів для набуття громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав), а також особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства».

Суб'єктом декларування згідно з ч. 1 статті 3 проекту Закону України «Про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства» (№ 6369 від 02.12.2021р.) є громадяни України, які претендують на:

1) виконання функцій держави або місцевого самоврядування, якими наді-

лені особи, зазначені в пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»;

2) зайняття посад керівника (заступника керівника) на об'єктах державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави;

3) оформлення допуску до державної таємниці;

4) участь у виборчому процесі/процесі референдуму у складі виборчої комісії/комісії з референдуму, виконання повноважень офіційного спостерігача на виборах/референдумі;

5) членство в політичній партії.

Чинним Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII, а саме, п. 1 ч. 1 ст. 3, визначено, що особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування є:

а) Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор, Голова Національного банку України, його перший заступник та заступник, Голова та інші члени Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Уповноважений із захисту державної мови, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

б) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;

в) державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

г) військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовос-

лужбовців строкової військової служби, курсантів вищих військових навчальних закладів, курсантів вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі військові інститути, курсантів факультетів, кафедр та відділень військової підготовки;

г) судді, судді Конституційного Суду України, Голова, заступник Голови, члени, інспектори Вищої ради правосуддя, посадові особи секретаріату Вищої ради правосуддя, Голова, заступник Голови, члени, інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, посадові особи секретаріату цієї Комісії, посадові особи Державної судової адміністрації України, присяжні (під час виконання ними обов'язків у суді);

д) особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, особи, які мають спеціальні звання Бюро економічної безпеки України;

е) посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, і центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику;

є) Голова, заступник Голови Національного агентства з питань запобігання корупції;

ж) члени Центральної виборчої комісії;

з) поліцейські;

и) посадові та службові особи інших державних органів, у тому числі Фонду соціального страхування України та Пенсійного фонду, органів влади Автономної Республіки Крим;

і) члени державних колегіальних органів, у тому числі уповноважені з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель;

ї) Керівник Офісу Президента України, його Перший заступник та заступники, уповноважені, прес-секретар Президента України;

й) Секретар Ради національної безпеки і оборони України, його помічники, радники, помічники, радники Президента України (крім осіб, посади яких належать до патронатної служби та які обіймають їх на громадських засадах);

к) члени правління Фонду соціального страхування України, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, Пенсійного фонду, Наглядової ради Пенсійного фонду.

Кримінальним процесуальним кодексом України передбачено, що слідчі органів державного бюро розслідувань здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених Президентом України, повноваження якого припинено, Прем'єр-міністром України, членом Кабінету Міністрів України, першим заступником та заступником міністра, членом Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольного комітету України, Головою Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Головою Фонду державного майна України, його першим заступником та заступником, членом Центральної виборчої комісії, народним депутатом України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Директором Національного антикорупційного бюро України, Директором Бюро економічної безпеки України, Генеральним прокурором, його першим заступником та заступником, Головою Національного банку України, його першим заступником та заступником, Головою Національного агентства з питань запобігання корупції, його заступником, Секретарем Ради національної безпеки і оборони України, його першим заступником та заступни-

ком, Постійним Представником Президента України в Автономній Республіці Крим, його першим заступником та заступником, радником або помічником Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, суддею, працівником правоохоронного органу, особою, посада якої належить до категорії «А», крім випадків, коли досудове розслідування цих кримінальних правопорушень віднесено до підслідності Національного антикорупційного бюро України згідно з частиною п'ятою цієї статті (ч. 4 п. 1 ст. 216 КПК).

Таким чином, кримінальне правопорушення «Декларування недостовірної інформації стосовно громадянства» в багатьох випадках буде підслідне слідчим органів державного бюро розслідувань, оскільки вчинюватиметься спеціальним суб'єктом.

З огляду на вищенаведене, пропонуємо доповнити частину 2 статті 216 Кримінального процесуального кодексу, абзацом 3, який викласти у наступній редакції:

Стаття 216. Підслідність

...«Слідчі органів безпеки здійснюють досудове розслідування кримінального правопорушення, передбаченого статтею 366–4 Кримінального кодексу України, крім випадків, коли це кримінальне правопорушення віднесено до підслідності Державного бюро розслідувань згідно з частиною четвертою цієї статті».

Вважаємо, що чітке розмежування підслідності в залежності від суб'єкта вчинення кримінального правопорушення має важливе значення, оскільки саме на Державне бюро розслідувань покладено вирішення завдань із запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування злочинів, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, суддями та працівниками правоохоронних органів.

Відповідь на лист Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України підготовлена кандидатом юридичних наук, доцентом Мірошниковим І.Ю.